

LUMINA.

Ese de d'oue ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiuulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrarin de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseaz de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopesca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuulu publicatiuniloru se se anticipe.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Despre essamenile de calificatiune invetiatorésca.

Unu tierénu odata, duse o corfa de plugu la unu fauru se i-o ascuta. Sufla cu foii, foculu arde, si faurulu baga corfa in focu. Candu socoti faurulu ca corfa acum va fi rosia de inferbintata, a scote cu clescile de o pune pre ileu, si da pre ea cu ciocanulu (maiulu) catu putea de tare. Corfa, mehnita de atat'a nedreptate, striga cu indignatiune: *Bata-te Ddiu, ciocane, ca tare mai dai pre mine!*

Bieta corfa, de scurta la vedere cum era, inviniua pre ciocanu, pre organulu essecutivu, — si nu pre fauru si pre tierénu, cari urdisera corfei acesta sorte pre motivulu, ca s'o pota intrebuintia apoi mai bine la aratu.

Patita corfei ni veni a minte, candu cetiramu puntulu alu 8. din protocolulu conferintiei invetiatoresci de la Balintiu, ce-lu publicaramu in nrulu trecutulu alu foii nostre.

Domnii invetiatori indusera in protocolu la puntulu amintitu cumca, delocu ce se facu vorba despre essamenulu de calificatiune, s'a nascutu in conferintia indignatiune, in catu presiedintele *abia a potutu face ordine*. Ni spunu apoi ca acele essamine: „*sunt incopciate cu spese enorme, cari nu convinu cu amarita stare invetiatorésca de astadi*“, era mai la vale: „*déca ven. senatu scolariu doresce prin acest'a mai tare inmultirea fondului diecesanu, atunci acest'a este dorinta generala si a invetiatoriloru, si in asia modu binevoiesca a ordiná, ca tacs'a precisa se o solvesca fie-care invetiatoriu de a casa in rate*.“ Tote acestea se cuprindu intr'unu singuru puntu alu protocolulu, in puntulu ce-lu amintiramu.

Nu vom face vorba despre indignatiune si desordine cari defeliu nu convinu demnitatii si seriositatei invetiatoriloru, ci, esprimendu-ne parerea de reu ca s'au intemplatu de acestea, trecemu peste ele, se intramu in meritulu causei, si adeca:

Invederéza din amintitulu puntu, cumca unii dd. invetiatori socotu, ca essamenile de calificatiune ar aterná de la senatulu scolariu. Inse nu pote fi asia. Senatulu scolariu nu este de catu organu essecutivu, este ciocanu. Fauru si tierénu sunt altii, si a nume: Legea de instrutiune articulu 38. din 1868, si Organizarea provisoria a invetiamentulu decretata de congresulu nostru nationalu in 1870.

Articulu de lege 38. din 1868. dice la §. 102. urmatoriele: „La unu anu dupa finirea cursulu pedagogicu, séu celu multu la doi ani, care timpu absolutulu ilu pote intrebuintia intru instruire, este detoriu (absolutulu) se se supuna unui essamine (de calificatiune) din tote obiectele de invetiamentu ale pedagogiei, din scrisale, si desclinitu din prassea invetiatorésca, si numai dupa ce a reportatu resultatu bunu de la acestu essamine, pote capeta diploma de invetiatoriu.“ — (Mai este si o ordinatiune ministeriala despre termine, pre candu toti invetiatorii se aiba gat'a acestu essamine.)

Aceea-si lege, la §. 13. impune confessiuniloru multe conditiuni, intre altele si conditiunea de a satisface §-lui 102.. ce-lu citaramu.

In fatia acestei legi din 1868., ce era se faca congresulu nostru nationalu bisericescu in 1870., la organizarea invetiamentulu nostru? Trebuie se sustiena nevatemata puterea si libertatea canonica a bisericei nostre; avea se purceda si in caus'a invetiamentulu conformu acestei puteri si libertati, ca scola nostra e impreunata cu biserica nostra, deci nu se pote despoia de beneficiile procedurii canonice!

Congresulu dara avea se consulte procedur'a canonica, si se pureda conformu ei. Cum se fie procedur'a canonica? Despre acest'a nu pote fi indoiela, caci cuvintele apostolului Paulu, in epistola II. catra Corinteni capu 10. v. 8. sunt forte chiare, dicendu: „*conformu potestati, ce ni-a dat'o Dumnedieu, in a edificá, dar nu in a distruge (derima)*.“ Asia-dara, libertatea si puterea bisericei se estinde la edificare, dar nu la derimare. Se ilustramu acest'a cu esemple:

Déca cui-va (fie chiar dietei, guvernulu séu cutarei imperatu) i-ar veni a minte se ni dica: „Romaniloru, nu educati invetiatori, nu propuneti in scolele vostre atate obiecte de invetiamentu, nu luminati poporulu, inchideti scolele!“ Ce ar trebui se respunda biserica, si respective congresulu nostru nationalu bisericescu? aceea ca: nu te potu asculta, pentru ca n'am puterea si libertatea de a derima.

Déca din contra, cineva (fie chiar dieta, guvernulu séu cutare imperatu) ni-ar dice: „Romaniloru, asiu dori se aveti scoli mai bune, invetiatori mai calificati, deci ar trebui se faceti despusetiuni noue, se introduceti essamine noue etc.“ Ce cauta se respunda biserica? aceea ca: asia dorescu si eu, primescu cu bucuria ajutoriulu teu déca mi-lu dai, insa-mi tindu spre mai bine, spre perfectiunare, ca tocm'a spre acest'a mi-a datu Ddiu putere si libertate.

In acestu principiu, santiunatu in practica de multi barbati santi, cari au suferitu prigoni, pentru ca n'au voitu se se supuna capricieloru derimatorie ale celoru mari si puternici, — in acestu principiu avemu noi garantia ca biserica nostra va fi totu-de-un'a pentru cultura si lumina, pentru invetiamentu si progresu, dar nici candu pentru reactiune, pentru derimare.

Sublimu principiu, lauda Celuia ce ni l'au datu ca se ne ingradimu cu elu in contra celor'a cari, eventual-minte, ar voi se derime popore si natiuni! Sublima e chiamarea bisericei romanesci!

Congresulu nationalu, la organizarea provisoria a invetiamentulu, avendu in vedere de o parte amintitulu principiu bisericescu, de alt'a §§. 102. si 103. din art. 38., ore putea se dica: ba, noi nu vremu essamine de calificatiune, noa nu ni trebuescu invetiatori mai calificati? Nu putea dice, delocu ce s'a recunoscutu ca aceste essamine sunt spre edificatiune, spre imbunirea capacitati invetiatoriloru!

Pre acestu motivu congresulu, in organizarea provisorie a invetiamentului, caută se scrie la §. 63: „Pedagogii absoluti sunt detori ca, ca celu multu doi ani dupa absolvare, se se supuna essaminelui riguros.“

Eca dar, ceea ce diseram, faurulu si tierenulu, legea dietala si organizarea congresuala. Senatulu de scóle e numai ciocanulu, modestulu ciocanu, si nu are alta pretentiune de câtu a fi unu ciocanu — intieliginte!

Trecemu acum la alta parte a puntului 8. din citatulu protocolu, si a nume la partea despre spese. Domnii invetiatori dicu cumca essaminele de calificatiune „sunt incopciate cu spese enorme, cari nu convinu cu amarit'a stare invetiatorésca de astadi“, mai la vale, totu densii, isi combatu asertiunea lor, dicendu că: „dêca Ven. Senatu scolariu dorece prin acést'a inmultirea fondului diecesanu, acést'a e dorint'a generala a invetiatorilor, si binevoiesca a ordiná ca fie-care invetiatoriu se solvésca tacs'a de a casa.“ Cu alte cuvinte, desi starea invetiatorésca de astadi e amarita, totusi au de unde solvi tacs'a, numai că ar vré se o solvésca — *de a casa*. Ast'a e bub'a babii!

Cu adeveratu, senatulu de scóle dorece fórte inmultirea fondului scolariu, carele cu timpulu, se póta sucurge intr'ajutoriulu acelu invetiatori binemeritati cari, fara vin'a lor, ar cadé in lipse, scl. In acést'a dorintia, membrii comisiunei essaminatórie n'au pretinsu nici candu veri unu cruceriu pentru sustinerea lor in Aradu séu pentru caletoriele lor, ci au spesatu toti din pung'a lor propria, numai ca tassele de la essamine se incurga nescirbate in fondulu diecesanu. Totusi senatulu de scóle e fórte departe a pretinde pentru fondulu diecesanu oferte de la invetiatorii cei cu *amarit'a stare invetiatorésca de astadi*.

Senatulu, si respective comisiunea essaminatória face unu servitiu invetiatoriloru că-i essaminéza. Pentru acestu servitiu ar fi in dreptu se céra respaltire, séu tacs'a. Inse n'o cere pentru sine, ci pentru fondulu diecesanu, séu cu alte cuvinte — o daruesce fondului. Invetiatorii inca dicu, că e dorint'a lor generala de a inmultí fondulu, si tacs'a sunt gat'a se o solvésca, deci ce ii impedece de a se presentá la essaminare? Dóra ii impedece aceea — cauta s'o spunemu fora téma de a ni se trage la indoieála bun'a credintia — că unii n'au mai luat cartea a mana de candu au esitu din pedagogia, au uitatu, propunu mai nemica si asia nu si-au potutu castigá prass'a din care au se facea essamine? Alta causa nu ni putemu intipui. Din lips'a tacei, nu s'a respinsu inca nimene de la essamine, ci i s'a permis se o solvésca candu va puté.

Vedi bine că invetiatori'a, nu e casí preoti'a. Preotulu, dêca si-a capetatu odata darulu preotiei, i remane nestersu. Pentru aceea preotulu face, dupa pracs'a de pana acum, numai unu essamine, acelu primulu e ultimulu, dar riguros, si cauta se-lu face dupa mai multa invetiare si in versta câtu mai naintata; — pre candu invetiatoriulu póte face essaminele câtu de june, dupa putieni ani de invetiatura, si nime nu purcede cu prea mare rigóre, căci se presupune din capulu locului cumca cu timpulu, dêca invetiamentulu progresandu vá intrá in stadiu nou, va fi éراسi essaminatu conformu recerintieloru stadiului nou; căci cum ar poté prosperá invetiamentulu cu obiecte nóue, candu invetiatorii sunt de sub alta sistema de nu cunoscu acele obiecte? Eca dar necesitatea de a fi essaminati invetiatorii din stadiu in stadiu, o necesitate recunoscuta de legi positive mai in tóte statele. Pentru stadiulu actualu alu invetiamentului nostru, essamenulu de calificatiune are si acea insemnetate că unii invetiatori dupa ce si-au castigatu capacitatea, dêca veri cincí ani de dile n'au mai luat cartea a mana, séu n'au avutu prunci la scóla cu cari se practice ce sciau, uita, si atunci capacitatea a trecut, s'a dusu,

strica védi'a invetiatoriloru si caus'a invetiamentului nu numai in comun'a lor ci si prin cele vecine. Este deci interesulu tuturor invetiatoriloru se se apere de asemene colegi necapaci si daunatori, si nu se potu mai bine aperá de câtu prin *essamine de calificatiune*.

Totu odata, puntulu amintitu din protocolu isi esprime dorint'a ca: „dêca Ven. senatu scolariu voiesce (essamenu de calificatiune) se deschida unu cursu.“ Asemene cursu esiste degiá in Aradu, se numesce institutul pedagogicu si tiene doi ani, că mai scurtu nu póte fi. Numai obiectele de acolo se intréba la essamenulu de calificatiune, si pracs'a.

Incheiamu dorindu invetiatoriloru, cari inca nu s'au supusu essamenului de calificatiune si se retragu intr'atát'a, ca intru intere sulu lor si alu invetiamentului, se iee carti a mana, invetie ca se aiba de unde invetiá, si pre altii, atunci nu se vor sfi de essamine, — nu vor acceptá pana ce sindulu eparchiale se va vedé silitu a dá consistoriului *in asta privintia indrumari mai rigurose*. **Georgiu Popa.**

Despre stuparitu.

De seculi privesce omenimea si amira maestrosulu edificiu si secretulu albineloru, fora ca se fie aflu instinetulu lor misteriosu, si fora a fi adusu la perfectiune acestu ramu de cultura economica.

Dêca deschidemu istori'a — cu tóte că despre cultur'a albineloru astadi se scrie mai multu de câtu ori candu — aflamu cumca pe timpulu imperiului romanu, albinaritul a fostu cu multu mai latitu de câtu in timpulu nostru si anume la noi romanii din orientu; pentru că romanii vechi desi iubiau dulcetile, totusi clasele mai de jos ale poporului abia cunosceau zaharulu rafinat, neci existau in pracs'a si in asia numeru mare surogatele de astadi, neci se fabricau atâtea materii pentru iluminatiuni moderne, precum vedemu astadi fabricandu-se, ci tóte se supliniau prin stuparitu adeca prin miere si céra.

In timpurile vechi, stuparitul se cultivá de tóte clasele popóreloru, si cu cea mai mare diligintia chiar si sub timpulu crestinetatii, albinele se priviau ca ceva insecte sante, si produsele lor se folosiau la cele mai mari festivitati; d. e. cu mierea se ferbea gráulu intru-pomenirea repositiloru (ce si astadi se usitédia de crestini la pomeni, parastase si la serbarea santului Teodoru) si precum in biserica asia si afora la ori ce actu crestinescu nu erá iertatu a arde lumini compuse din alte materii resinóse, ci numai din céra curata, séu untu de lemn.

Cumca stuparitul a fostu mare inca la popórele vechi, ne potemu convinge din rasele albineloru, cari le aflamu translocate de dupa colonizarea provinciiloru de popórele de atunci, (asia vedemu intre romanii din orientu albinele italiene, galbine, cari inca ni dau unu documentu istoricu despre coloniile lui Traianu, despre ce voiu vorbi mai pe largu cu alta ocaziune.)

De aci provine, că la poporulu romanu de pe la sate pretotindeni si astadi aflamu stuparitul, si totu in starea cea mai primitiva, si putieni folositoria. Cultur'a albineloru la romani se intempla numai dupa usu, fora nici o teoria si ratiune.

Dêca esaminamu stuparitul ca ramu de economia, aflamu cumca cu cea mai putiena usstenéla si mai in scurtu timpu, castigamu dóue produse, cari se afla in natura in abundantia, si cari nu prin maestria omenésca, ci numai prin micutiile albini ni le potemu castigá; aceste produse sunt mierea si céra, care in proportiune cu spesele adeseori aducu 50 si 100 procente anuale. Sunt tieri cari numai pentru vam'a esportului acestoru produse castiga milióne de florini la anu.

Unulu dintre cei mai renumiti stupari germani este Ehrenfels, elu posiede 1000 cosinitie, si dupa specificarea venitului curatu, castiga in totu anulu dela un'a cosinitia 10 fl. v. a. adeca dela un'a miia cosinitie venitulu curatu este 10.000 fl. firesce că numai apicultur'a rationala.

Éra ca se póta cineva produce astu-feliu de rezultate frumóse in stuparitu, este neincunjuratu de lipsa, a ni castigá cunoscintie despre adeverat'a cultura a albineloru, si acést'a numai prin pracs'a de tóte dilele nu este cu potintia; ci debue se facemu si studiu teoreticu, spre care scopu inse ni lipsescu cartile tiparite in limb'a romana, si instruate dupa metodele cele mai nóue si rationale ale altoru stupari.

Lips'a acést'a au simtit'o tóte popórele, precum in secolii trecuti, asia si in secolulu presinte. Multi barbati au petrecutu tót'a véti'a studiandu stuparitul, dupa naratiunea lui Pliniu si

Aelius, la romanii antici cei mai renumiti stupari au fostu Aristomachus si Hiliscus, celu d'anteiu 58 ani a petrecutu cu albinaritul, éra Hiliscus a parasitu societatile nalte — in care se nascuse — si a petrecutu mai tóta viéti'a in paduri si locuri singuratece, pentru ca acolo se póta studiá misteriu albineloru neconturbatu

Varro si Columela au fostu cei mai renumiti scrietori despre rasele albineloru in secululu trecut, éra in secululu presinte, Rocca a atrasu atentiunea intregei Europe spre latirea albineloru galbine, pre care si germanii de astadi le recomanda cu mare zelu, numindu-le albine italiene, care se afla mai alesu in partile Italiei nordice; — in Mira langu Venetia.

Intre Francesi a escelatu pre terenulu apiculturei Plateau si Bluche, mai tardiu Latreille si Lapelattier, si inca o multime de scrietori mai noii; numerulu opuriloru tiparite despre albinaritu la Francesi se urca preste 85.

Germanii inca nu au remasu inapoi, in cultur'a albineloru celu mai renumitu scrietoriu germanu din secululu trecut a fostu Sirah.

La anulu 1802. preotulu din Kronberg, Krist a edatu 24, cóle tiparite cu 15 ilustratiuni, elu tractédia cu mare zelu despre asia-numitele magazine de lemn.

La anulu 1823. de pia memoria demnulu protopopu alu Caransebesiului Joane Tomiciu a scrisu prim'a carte romanésca despre cultur'a albineloru si a bombiceloru. Acésta carte contine 16 cóle tiparite cu ilustratiuni, si este compusa si tradusa cam dupa metodulu lui Krist si lucratu cu zedu si iscusintia. Totu cam pe acestu timpu vine Hubert si inca alti multi scrietori germani; dar cu tóte aceste multe si frumóse scrieri; secretulu albineloru in launtrulu cosinitiei remase acoperitu cu velulu necunoscerii si tóta cultur'a albineloru éra incá manca si se basá numai pe pareri neintemeiate.

Abia la anulu 1845. preotulu din Karlsmark, in Silesia, Joane Dzirzon, vine si ni desléga cea mai mare problema in stuparitu, elu a aflu o constructiune din lantru a cosinitieloru cu totul noua, prin care fagurii prinsu de o vergulitia (scanduritia, pringluta de lemn) de $\frac{1}{4}$ policariu grósa si $1\frac{1}{2}$ policariu lata, se potu scóte si repune fora cea mai mica vatemare a loru, si asia acum potemu dice cumca nu mai existe secretu in launtrulu cosnitieloru, pentru cá nu este locu ori punctu, nu este aparitiune, lucrare séu striformare in edificiu albineloru unde ochii si man'a stupariului se nu póta ajunge si strabate. Prin locomobilitatea faguriloru póte dispune stupariulu cu regin'a, (matca) fagurii, albinele, plamad'a noua si cu mierea superflua, dupa vointi'a si ratiunea sa. Acum se póte impartu stupulu in forma de roi, si éra mai multi roi slabi se potu imbiná, cu unu cuventu, tóta constructiunea unei cosinitie sta spre dispusetiunea stupariului, prin acést'a albinele devenira in adeveru insecte casnice, éra albinaritul ilu potemu numi *rationalu*.

Dzirzon a scrisu si un'a carte cu ilustratiuni.

Nu multu dupa Dzirzon, vine apoi baronulu Berlepsch, cu unu operatu de 30 cóle tiparite, si 80 ilustratiuni. Berlepsch a aflu constructiunea unoru rame — in loculu vergulitieloru — in care stau fagurii separati de paretii cosinitiei. Elu a desvoltatu in mai multe privintie unu studiu raru, prin care s'a^o facutu renumitu asemenea lui Dzirzon.

La anulu 1865. *Kleine* pastorulu din Leuthorst a scrisu despre albinele italiene unu manualu de $9\frac{1}{2}$ cóle tiparite cu 8 ilustratiuni.

Ehrenfels inca a scrisu 20 de cóle despre stuparitu, si imbinandu pracs'a cu teori'a, merita atentiunea tuturor stupariloru.

In 1867. se aretara profesorulu Mauritiu *Beyer*, preotulu O. *Khitmer* si G. *Kristen* cu un'a carte de 16 cóle si cu 75 ilustratiuni.

In fine in 1871. a aparutu in Benschheim unu tractatu despre albinaritu de G. *Dathe*, economu in Estrup in provinci'a Hanovera acestu manualu cuprinde 17 cóle 76 ilustratiuni, costa 1 fl. 30 cr. v. a. si este celu mai recomandat intre germani.

De totu germanii numera astadi preste 105 scrietori mici si mari, in albinaritu. Germanii au infintiatu o multime de reuniuni ale caroru membri convinu in totu anulu odata la o adunare generala, care tiene siedintie mobile, spre lamurirea pareriloru dubie. Ei au infintiatu fonduri pentru ajutorarea si promovarea albinaritului intre poporulu de josu: Ei au medilocitu dela regimele loru diferite premie pentru stupari, parte in medaile de statu parte in monete.

Ei au multime de jurnale pentru albinaritu.

Lips'a pentru introducerea albinaritului rationalu la noi, s'a simtitu de multu, pentru cá s'a constatatu cumca Ungari'a peste totu, éra partile locuite de romani deosebi, sunt cele mai manóse si favorabile pentru stuparitu, se dice, cumca: *Banatul este*

tier'a unde curge miere si lapte, si totusi pucieni romani se ocupa de stuparitul rationalu.

Este demandatiunea timpului presinte, ca se propasimu in economia asemenea altoru popóra, séu celu putinu se imitam totu ce este bunu si folositoriu pentru noi.

S'a facutu iniciativa din partea guvernului, pentru latirea albinaritului rationalu, si spre acestu scopu s'a introdusu in bugetulu tierii o sumulitia de 2000 fl. v. a. inse si acésta sumulitia a remasu prea pucinu intrebuintiata, unu unicu romanu a recursu si a si primitu ajutoriu a caletori la adunarea stupariloru germani; Acum se ascépta proiepte dela barbatii de specialitate, prin care ar avé a se mediloci latirea albinariei intre tóte clasele poporului, spre acestu scopu avemu lipsa de conferintie in cari se se desbata parerile mai multor'a.

Vedemu cumca germanii din Banatu a facutu pasi intr'asta privintia, numai noi stámu nemiscati si privimu lucrulu de bagatelu.

Intre tóte provinciile locuite de romani, Bucovin'a a introdusu metodulu lui Dzirzon binisioru, Transilvani'a si partile Ungariei mai pucinu, éra banatienii si mai pucinu, la noi in cátu mi aducu aminte, abia sunt 8 romani cari posedu stuparitu rationalu; intre cari merita a se aminti, dnii Stancovicu din Caransebesiu si G. Cojocariu din Lipova, éra miile de stupari romani stau legati de slendrianulu betranu.

Dupa statistic'a anului 1869 dupa aretare'a baronului Berlepsch pre unu milu \square in Ungari'a si Banatu se afla

Transilvani'a	—	—	—	102
Bucovin'a	—	—	—	143
Confiniile militare	—	—	—	200

preste totu tierile apartinátorie de la coron'a Ungariei, numera la olalta

—	—	—	—	797.499
Austri'a cu tierile ei de corona	—	—	—	913.743

la olalta 1.711.242 cosinitie

cu unu venitu anualu de 5.136.550 fl. v. a.

Déca socotimu o cosnitia la 6 fl, face capitalulu 10.277.452 fl Éra venitululu curatu ce-lu aretaramu, dupa acestu capitalu e cam 50 % (procente) este inse cunoscutu, cá in unele provincie mai pucine cosinitie aducu mai multu venitu, asiedara la noi nu potemu numerá 50 procentu d. e. provinci'a Carniol'i a numera 100.000 cosnitie si unu venitu de 816.000 fl. socotindu si aci capitalu pre una cosinitia 6 fl. face suma 600.000 venitululu este 816.000 asiadara procentulu intrece capitalulu cu 216.000 fl. adeca cam 130 % (procente.)

Cumca in unele provincie stuparitul produce mai multe procente, se intielege de sine, cá acolo si metodulu lui Dzirzon este mai latitu, apoi si consumulu localu inca influintiédia multu asupra esporteloru, asia d. e. in tierile despre mediadi trece mai multa miere, éra in cele despre média nópte mai multu céra, — aci influintiédia si crestinismulu. Voiu inca pre scurtu a vorbi si despre scopulu albinaritului:

Manámu stuparitul 1. pentru ca se castigámu produptele albineloru (mierea si céra) si prin acestea se ne imbunetatimu starea materiala. 2. pentru distractiune si a 3. pentru ca se studiámu natur'a albineloru, Eu tienu conditiunea prima, ca la scopulu principalu, pentru cá cele duóe din urma sunt subordonate celei d'antai. Éra ca se-si póta cineva ajunge scopulu in albinaritu, este neincungiuratu de lipsa a dispune de mediloce banale studiu teoreticu si apoi alu esecutá in pracsu. Cum intielegu eu acestea? séu cum si le ar poté castigá fiecare stupariu incepatoriu? despre acést'a inca câteva cuvinte. Mediloccele banale, ni le castiga incesi albinele prin productelu loru. Éra ce se atinge de studiu teoreticu, acést'a numai cetirea cartiloru de invetiatura si a jurnaleloru despre apicultura si prin reuniunile albinaritului ni lu potemu insusi, care inse nóa romaniloru, tóte ni lipsescu, si de-a caror'a infintiare, debuie se ne ingrigimu cu totii, pentru cánumai cu cele ce cetimu prin calindare si prin fói'a invetiatoriloru nu ni vom ajunge scopulu.

In cátu despre carti de invetiatura, subscrisulu dupa studierea mai multoru autori germani, si dupa una pracsu de 10 ani am elucratu unu manualu despre albinari'a rationalu dupa metodulu celu mai nou alui Dzirzon, Berlepsch si Dathe, si spre completarea dateloru si esperiintieloru in 15 Mai a. c. am caletoritu in Silesi'a pre la cei mai renumiti stupari germani, Iéra in 10, 11 si 12 Sept. a. c. am cercetatu adunarea generala a stupariloru germani din Salisburgia, unde avui norociro a me intelni cu dlu Stancovicu din Caransebesiu, si acum sum in placut'a pusetiune a poté servi dulcele mele natiune romane cu edarea unei carti de invetiatura despre albinari'a rationala, care sperediu cá va aparé celu multu pana in 15. febr. 1873; depinde numai dela caldurós'a spriginire o onoratului publicu romanu si deosebi dela stuparii nostri.

Cu privire la edarea vre unui diurnal despre apicultura, modest'a mea parere este, ca intre inpregiurarile de fatia, nu ni este cu potintia necipentru aceea, pentru ca publicului stupariu i-ar trebui mai nainte de tôte maritu gustulu cetirei, despre stuparitu, deci eu din parte-mi m'asiu indestulá cu foi'a nóstra bisericesca *Lumin'a*, despre care presupunu cumca este séu va fi un'a dintre foile cele mai latite, si asia in partea sa economica, ni-ar dá spatiu destulu; ce din partea pre stimatului ei D. redactoru ni s'a si promis, altcum rogu din parte-mi si opiniunea altor'a.

Am mai avé inca lipsa si de reuniuni tinutale, in asta privintia inca asiu dorí se ascultámu mai anteu parerile celoru ce se interesádia de cauza ca de unu ce nationalu — fie opinatori stupari, ori nu.

Si fiindu cá, precum am disu mai susu, scopulu albiculturiei este, imbunatatirea stareai nóstre materiale; deci sperediu cumca Dnii preoti si invetiatori se vor folosi de timpu si ocaziune, spre a propasi in astu ramu de cultura economica din punctu de vedere si nationalu si materialu. — *Aliosiu* in 20. opt 1872.

V. Schelegianu.

CONCURSU.

1-3

Pentru postulu invetiatorescu in comun'a Grosiu din cottulu Aradului, Protopresviteratulu Tot-Varadiei; prin acésse scrie concursu pana la 8 Noembrie a. c. st. v.

Salariulu anualu este; 100. fl. v. a. 6. cubule grâu, 6. cubule cucuruzu, unu metiu fasole, 120 portiune de fênu, 12 orgfi de lemne, din cari se incaldiesce si scól'a cortelu si gradin'a pentru legumé. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, vor avé recursele sale instruite dupa recurtintele prescise, ale trimite sub scri-sului, pana la terminulu susu atinsu; la post'a ultima Berzova in Caprutia. —

In contielegere cu comitetulu arochialu
Vasilu Zorlontianu m. p.
Inspectoru scolaru

CONCURSU.

Pentru ocuparea Postului de invetiatoriu in Comun'a S. Saldabagiu (Cottulu Bihorului, Protopopiatulu Oradii-Mari,) se deschide urmatoriulu concursu:

Emolumintel esunt; 120 fl. v. a. 8° lemne — intielegandu-se aci si incalditulu scólei — tóta cas'a o portia de fênu si un'a de paie, venitul cantonale si cortelu liberu cu gradina, semanatura de dóua vici.

Doritorii de-a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si tramite recursurile loru bine instruate cu testimoniu despre absolvarea Preparandiei, pana in 1. Noemb. st. v. Reverendisimului Dnu Inspectoru alu cercului alu X. de scóle Josifu Pinti'a in *Suplacu* candu se va tiené si alegerea.
S. Saldabagiu ¹⁰/₁₀ 1872

In contielegere cu Insp: scol.
Comitetulu Parochiale

Comunicatiunea de pre caile de feru.

Vien'a - Pest'a.

Din Vien'a	pléca la 7 óre 55 min. dem. si 8 óre 25 m. séra
Marchegy	" 9 " 42 " " " 10 " 11 " n.
Pasionu	" 10 " 30 " " " 11 " 9 " n.
Neuhäusel	" 1 " 28 " di'a " 2 " 17 " n.
Ajunge in Aradu	" 4 " 55 " sér'a " 6 " 6 " dem.

Pest'a - Vien'a.

Din Pest'a	pléca la 9 óre 51 min. dem. si 9 óre 35 m. séra
Neuhäusel	" 1 " 57 " di'a " 1 " 15 m. n.
Pasionu	" 4 " 48 " d. m. " 4 " 24 m. d.
Marchegy	" 5 " 53 " " " 5 " 6 " n.
Ajunge in Vien'a	" 6 " 36 " " " 6 " 9 " n.

Pest'a - Aradu.

Din Pest'a	pléca la 6 óre 5 min. sé. si 7 óre 30 min. dem.
Czeglid	" 9 " 5 " " " 10 " 18 m. d.
Solnocu	" 10 " 37 " " " 11 " 7 " di'a
Ciaba	" 3 " 30 " " " 2 " 1 " "
Chitihazu	" 4 " 17 " " " 2 " 32 " "
Curtisiu	" 5 " 29 " " " 3 " 15 " "
Ajunge in Aradu	" 6 " 4 " d. " 3 " 42 " d. m.

Aradu - Pest'a.

Din Aradu	pléca la 12 óre 25 min. di'a si 9 óre. 4 m. séra
Curticiu	" 12 " 52 " " " 9 " 45 " "
Chitihazu	" 1 " 35 " " " 10 " 44 " "
Ciaba	" 2 " 10 " " " 11 " 41 " "
Solnocu	" 5 " 1 " d. m. " 4 " 17 " "
Czeglid	" 5 " 47 " " " 5 " 36 " "
Ajunge in Pest'a	" 8 " 37 " sér'a " 8 " 43 " "

Pest'a - Orade.

Din Pest'a	pléca la 6 óre 5 min. sér. si la 7 óre 35 min. dem.
Czeglid	" 8 " 55 " " " 10 " 33 " "
Solnocu	" 9 " 58 " " " 11 " 22 " "
Püspök-ladány,	" 1 " 15 m. n. " " 2 " 35 " "
Ajunge in Oradela	" 4 " 45 " d. " " 4 " 47 " "

Orade - Pest'a.

Din Orade	pléca la 11 óre 22 min. di'a si 9 óre 5 min. sér.
Püspök-ladány,	" 2 " 25 " " " 12 " 37 " n.
Solnocu	" 4 " 46 " d. m. " 4 " 44 " d.
Czeglidu	" 5 " 32 " d. m. " 5 " 55 " s.
Ajunge in Pest'a	" 8 " 37 " sér'a " 8 " 47 " d.

unu ramu pr'in Dobritinu si Carei la Satmare, si inderetru, comunicandu asideria de dóne ori pre di.

Pest'a - Temisiór'a.

Din Pest'a	pléca la 5 óre 37 min. sér. si 7 óre 5 min. dem.
Czeglid	" 8 " 22 " " " 9 " 35 " "
Seghedinu	" 12 " 32 " " " 1 " 44 " d. m.
Serigu	" 12 " 50 " " " 1 " 59 " "
Orosamosiu	" 1 " 15 " " " 2 " 24 " "
Valeaniu	" 1 " 37 " " " 2 " 51 " "
Mocrinu	" 1 " 56 " " " 3 " 9 " "
Chichind'a M.	" 2 " 24 " " " 3 " 33 " "
Zimboli'a	" 2 " 58 " " " 4 " 7 " "
Gherteamosiu	" 3 " 22 " " " 4 " 31 " "
Sacalosu	" 3 " 45 " " " 4 " 54 " "
Ajunge in Temisiór'a	" deman. si-la 5 " 9 " sér'a

Temisiór'a - Pest'a.

Din Temisiór'a	pléca la 10 óre 41 min. n. si 9 ór. 40 min. de.
Sacalazu	" 10 " 56 " " " 10 " 7 " "
Gherteamosiu	" 11 " 19 " " " 11 " " "
Zimbolia	" 11 " 45 " " " 12 " 18 " di'a
Chichind'a M.	" 12 " 24 " " " 1 " 48 " "
Mocrinu	" 12 " 45 " " " 2 " 32 " "
Valeaniu	" 1 " 37 " " " 2 " 6 " "
Orosamosiu	" 1 " 19 " " " 3 " 44 " "
Serigu	" 1 " 48 " " " 4 " 38 " "
Seghedinu	" 2 " 42 " " " 5 " " "
Czeglid	" 6 " 46 " d. " 5 " 47 " "
Ajunge in Pest'a	" 9 " 10 " d. " 8 " 12 " "

Temisiór'a - Baziasiu.

Din Temisiór'a	pléca la 5 óre 32 min. s. si 8 óre 36 min. séra
Eiagu	" 5 " 56 " " " 9 " 12 " "
Jebeliu	" 6 " 12 " " " 9 " 59 " "
Det'a	" 6 " 41 " " " 11 " 7 " "
Moraviti'a	" 7 " 2 " " " 12 " 9 " n.
Versietiu	" 7 " 39 " " " 1 " 50 " "
Jaszenov'a	" 8 " 14 " " " 3 " 35 " "
Bezeric'a Alba	" 8 " 35 " " " 4 " 37 " "
Ajunge in Baziasiu	" 8 " 58 " " " 5 " 9 " d.

Baziasiu - Temisiór'a.

Din Baziasiu	pléca la 6 óre 30 min. s. si 8 óre 50 min. séra
Biseric'a Alba	" 7 " 2 " " " 9 " 44 " "
Jaszenov'a	" 7 " 41 " " " 11 " 26 " "
Versietiu	" 8 " 18 " " " 1 " 14 " n.
Moraviti'a	" 8 " 48 " " " 2 " 15 " "
Det'a	" 9 " 14 " " " 3 " 16 " "
Jebeliu	" 9 " 42 " " " 4 " 13 " "
Siagu	" 9 " 58 " " " 4 " 45 " "
Ajunge in Temisiór'a	" la 10, 21 " sér'a 5 " 23 " d.

Orade - Aradu.

Din Orade	pléca la 5 óre 5 min. s. si 7 óre 55 min. dem.
Lesiu	" 5 " 34 " " " 8 " 33 " "
Cef'a	" 5 " 54 " " " 9 " 9 " "
Salonta	" 6 " 23 " " " 10 " 13 " "
Ju'l'a	" 7 " 34 " " " 12 " 38 " "
Ciaba	" 3 " " " " " 2 " 1 " "
Chitihazu	" 4 " 17 " " " 2 " 32 " "
Curticiu	" 5 " 29 " " " 3 " 15 " "
Ajunge in Aradu	" 6 " 4 " d. " 3 " 42 " "

Aradu - Orade.

Din Aradu	pléca la 12 óre 25 min. dem. si 9 óre 4 min. sér.
Curticiu	" 12 " 52 " " " 9 " 45 " "
Chitihazu	" 1 " 35 " " " 10 " 44 " "
Ciaba	" 2 " 45 " " " 7 " " d. m.
Ju'l'a	" 4 " " " " " 8 " 20 " "
Salonta	" 6 " 13 " " " 9 " 39 " "
Cef'a	" 6 " 52 " " " 10 " 6 " "
Lesiu	" 7 " 17 " " " 10 " 28 " "
Ajunge in Orade	" 7 " 55 " s. " 11 " " "

De la Orade la Aradu e bino a pléca demaneti'a, si de la Aradu la Orade di'a, fiindu cá trasurele de sér'a remanu in Ciab'a mai multe óre, de óra ce comunicatiunea de nóptea nu e regulata pre asta linia.

Orade - Clusiu.

Din Orade	pléca la 4 óre 51 min. dem. si 5 óre 12 min. sér
Tileagdu	" 6 ó. 31 m. d. si 6 ó. 6 m. s.
Alesdu	" 6 ó. 40 m. d. si 6 ó. 32 m. s.
Vadu	" 7 ó. 30 m. d. si 7 ó. 6 m. s.
Brate'a	" 8 ó. 26 m. d. si 7 ó. 39 m. s.
Ciuci'a	" 9 ó. 54 m. d. si 8 ó. 36 m. s.
B. Huiedinu	" 11 ó. 29 m. d. si 9 ó. 31 m. s.
Ajunge in Clusiu	" la 2 ó. 2 m. di'a si 1 ó. 39 m. n.

Clusiu - Orade.

Din Clusiu	pléca la 4 óre 20 min. dem. si 11 óre 30 min. dem.
B. Huiedinu	" 6 ó. 38 m. d. si 2 ó. 55 m. s.
Ciuci'a	" 7 ó. 38 m. d. si 4 ó. 16 m. d.
Brate'a	" 8 ó. 29 m. d. si 5 ó. 13 m. d.
Vadu	" 9 ó. 4 m. d. si 6 ó. " m. d.
Alesdu	" 9 ó. 33 m. d. si 6 ó. 40 m. d.
Tileagda	" 10 ó. 4 m. d. si 7 ó. 17 m. d.
Ajunge in Oradela	" 10 ó. 56 m. d. si 8 ó. 16 m. s.

Aradu - Temisiór'a.

Din Aradu	pléca la 6 óre 24 m. dem. si 4 óre 5 m. dem.
Ving'a	" 7 ó. 37 m. d. si 5 ó. 40 m. d.
St. Andrei	" 8 ó. 35 m. d. si 6 ó. 55 m. d.
Ajunge in Tem.	" la 8 ó. 59 m. d. si 7 ó. 28 m. d. s.

Temisiór'a - Aradu.

Din Temisióra	pléca la 8 óre — m. dem. si 5 óre. 30 m. séra
St. Andrei	" 8 ó. 40 m. d. si 6 ó. 7 m. s.
Ving'a	" 10 ó. 18 m. d. si 7 ó. 25 m. s.
Ajunge in Aradu	" la 11 ó. 52 m. d. si 8 ó. 40 m. s.

Aradu - Alb'a Juli'a.

Din Aradu	pléca la 6 óre 12 min. demaneti'a
Ghiorocu	" 6 óre 54 min. —
Paulisiu	" 7 óre 6 min. —
Radn'a	" 7 óre 24 min. —
Conopu	" 7 óre 53 min. —
Berzov'a	" 8 óre 15 min. —
Soversinu	" 9 óre 7 min. —
Zamu	" 9 óre 43 min. —
Ilie	" 10 óre 27 min. —
Branisc'a	" 10 óre 46 min. —
Dev'a	" 11 óre 16 min. —
Oresti'a	" 12 óre 21 min. —
Vintiulu	" 1 óre 25 min. —
Ajunge in Alb'a Juli'a	" la 1 óre 45 min. demaneti'a

Alb'a Juli'a - Aradu.

Din Alb'a Juli'a	pléca la 4 óre 21 min. demaneti'a
Vintiulu de jos	" 4 óre 54 min. —
Oresti'a	" 5 óre 49 min. —
Dev'a	" 6 óre 53 min. —
Branisc'a	" 7 óre 21 min. —
Ilie	" 7 óre 47 min. —
Zamu	" 8 óre 32 min. —
Soversinu	" 9 óre 12 min. —
Berzov'a	" 9 óre 58 min. —
Conopu	" 10 óre 15 min. —
Radn'a	" 10 óre 47 min. —
Paulisiu	" 10 óre 59 min. —
Ghiorocu	" 11 óre 14 min. —
Ajunge in Aradu	" la 11 óre 50 min. demaneti'a